

wisselen. Corneille zou weliswaar nog een twintig jaar leven, doch zijn glorie-tijd lag, met den *Cid*, reeds in 1636.

Zoo verdeele men dan ook de eeuw, zegt Lemonnier, en neme als *de* periode bij uitstek van den grooten koning de jaren 1661 tot omtrent 1695; niet minder, maar ook niet meer. Al na 1690 feitelijk is er een nieuwe generatie aan het opgroeien; het nauwe contact tusschen den vorst en de kunstenaars in zijn omgeving is voorbij. De mannen, die Versailles hebben grootgemaakt zijn òf gestorven, òf zij hebben hun belangrijkste tijd achter den rug. In 1690 is Le Brun gestorven, Colbert in 1683 reeds, Louvois zal volgen in '91. Mignard is 1695 heengegaan; Molière, Racine, Boileau, La Fontaine, Bossuet en La Bruyère zijn verdwenen of hebben hun belangrijkste werken voltooid.

Versailles, „la grande pensée du règne” is, op de kapel na, gereed; Le Vau en Perrault zijn dood, alléén Jules Hardouin Mansart leeft nog. De jongeren beginnen den toon aan te geven: Robert de Cotte, Coustou, Antoine Coyppel e.a. Het is de begintijd van Saint-Simon. „Cette génération échappe peu à peu au Roi jusqu' à sa mort et elle prépare le siècle qui suit.”

Die dertig belangrijkste jaren van Louis XIV — overeenkomend met die van Racine — zijn ook voor de Fransche bouwkunst van bijzondere beteekenis geweest. In dezen tijd toch groeide de architectuur in en om Parijs tot een rijpheid en een zelfstandigheid, die maakte dat, mocht zij tot dan aan toe overwegend ontvangend zijn geweest, zij vanaf dat moment gevend kan worden.

Vanuit Italië — wij weten het allen — was aan het einde der 15de en in het begin der 16de eeuw de groote stroom gekomen van nieuw levensinzicht en nieuwe vormgeving. Onder de laatste Valois ziet men een assimileeren van Italiaansche renaissance-ornamentiek, doch plan en opbouw blijven nog goeddeels middeleeuwsch. Dan, met de eerste Bourbons, krijgen wij, wat men wel eens met een minder gelukkigen, maar toch begrijpelijken term: „la deuxième Renaissance” heeft genoemd. Het is de periode, waarin de laatste overblijfselen der feodale architectuur — b.v. het paviljoensysteem, ontleend aan de oude hoektorens — worden overwonnen en men meer en meer de Italiaansche barok benadert in compositie en detail. De werken, die dan in Frankrijk ontstaan, o.a. door Le Mercier en François Mansart, gaan aan die van Le Vau, Perrault en Hardouin Mansart vooraf, gelijk de schilderijen der Vlaamsche Romanisten aan de meesterwerken van Peter Paul Rubens en Van Dyck.

Welk deel van de Italiaansche barok was het, dat op Frankrijk inwerkte? Er waren